PDF: Druk op *CTRL+L* voor volledig scherm.
Terug naar begin met *home*
Esc om volledig scherm te verlaten

Corona-crisismonitor Nijmegen

2020, derde kwartaal

Inhoudsopgave

Uitleg

Dashboard

Toelichting dashboard

Verdieping en nowcasting Stadsontwikkeling

Verdieping en nowcasting Werk en inkomen

Verdieping en nowcasting Samenleving

Verdieping en nowcasting Sentiment

O&S Nijmegen,

november 2020

Uitlegpagina

Er is via de GGD's, het RIVM en de Rijksoverheid inzicht beschikbaar voor het monitoren van de ontwikkeling van het coronavirus (data, dashboards).

Deze monitor richt zich op de *doorwerking* van de coronacrisis op de economie en de maatschappij in Nijmegen. Deze corona-crisismonitor volgt daarom de actualiteit voor de domeinen stadsontwikkeling, werk en inkomen, samenleving en sentiment gedetailleerder dan gebruikelijk. Waar normaal volstaan wordt met jaarcijfers, worden nu cijfers zoveel mogelijk per maand of kwartaal weergegeven.

De crisismonitor begint met een "dashboard" waar gekozen kernindicatoren per domein in één overzicht zijn samengebracht. In het dashboard gaat het telkens -wanneer mogelijk- om een beeld van laatste 24 maanden of 8 kwartalen van de hoofduitkomsten, met soms een trendlijn bij een grillig verloop. Tegenover het dashboard staat in het zelfde stramien een korte interpretatie van de gepresenteerde grafieken. Deze toelichtingen verschijnen ook in het dashboard wanneer de cursor boven de grafiek komt.

De kleur in het dashboard geeft aan of bij de recente metingen indicaties zijn voor een positieve trend (groentinten) of een negatieve (roodtinten). Grijs geeft een "zijwaartse beweging" aan (geen verandering) of een (nog) niet te duiden ontwikkeling. Bij dat laatste kan gedacht worden aan een plotselinge negatieve uitkomst in een daarvoor positieve trend of vice versa.

laatste trendinfo is	
	zeer positief
	positief
	neutraal
	negatief
	zeer negatief

Bij elke nieuwe uitgave van de crisismonitor worden de dashboardgegevens zo ververst, dat er steeds een nieuwe maand/nieuw kwartaal bij komt, terwijl tegelijkertijd de oudste waarneming wegvalt.

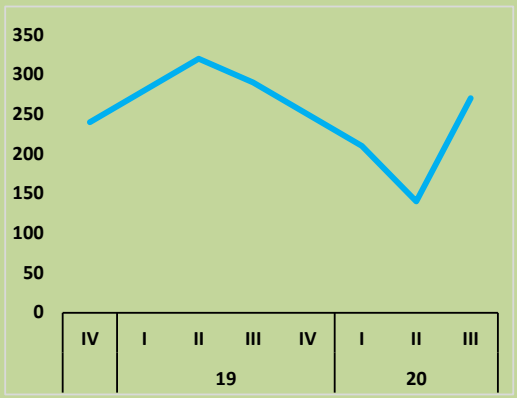
Door te klikken op de titels van de domeinen en grafieken in het dashboard, komt u in een verdere verdieping terecht over dat onderwerp en –wanneer beschikbaar – een grafiek met bijna real time gegevens ("nowcasting"). Aan het einde van de verdieping/*nowcasting* staat steeds een link om weer terug te komen in het dashboard.

Door naar dashboard

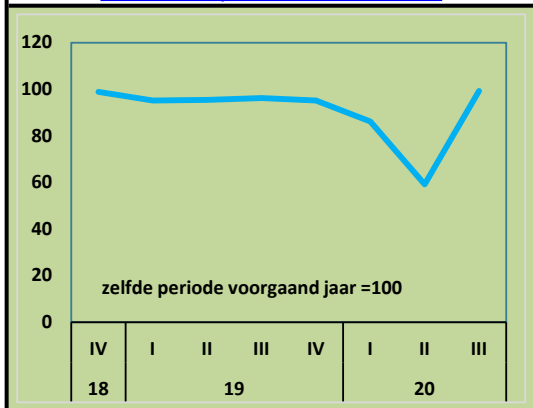
Terug naar inhoudsopgave

Stadsontwikkeling

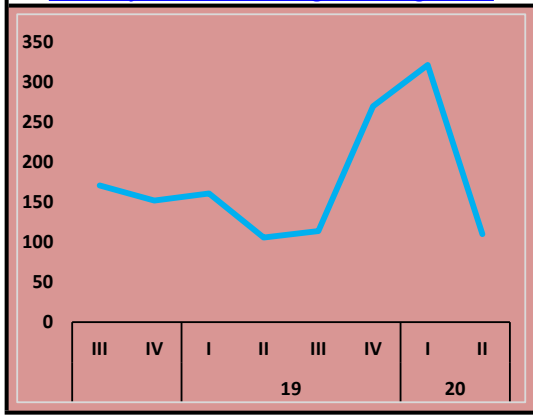
Economie: aanwas nieuwe bedrijven

Centrum: parkeertransacties

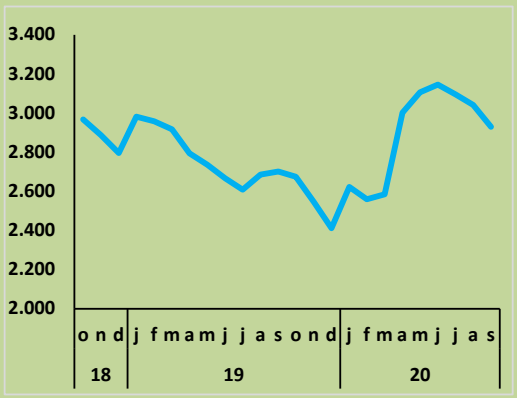

Stedelijke ontwikkeling: woningbouw

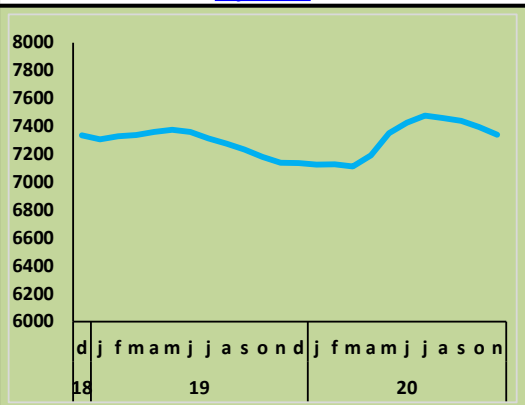

Werk en inkomen

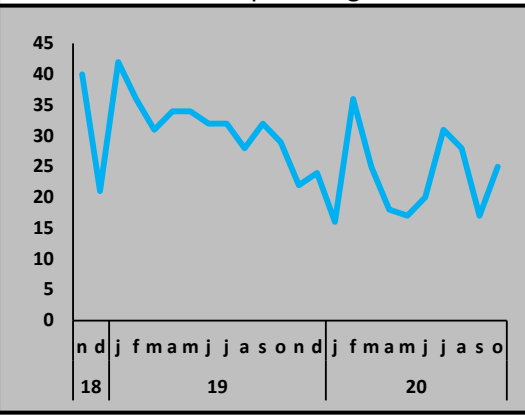
Werkloosheid (WW-uitkeringen)

Bijstand

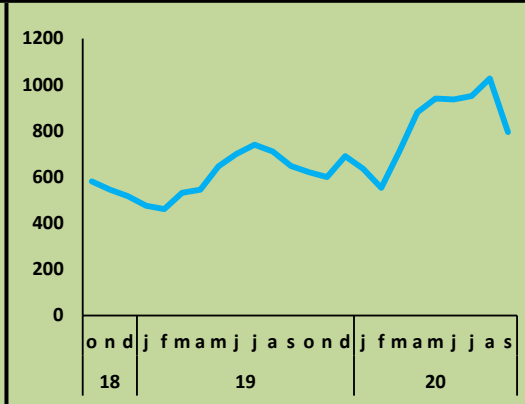

Schuldhulpaanvragen

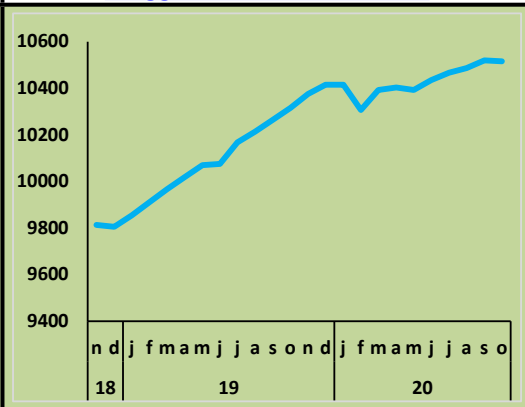

Samenleving

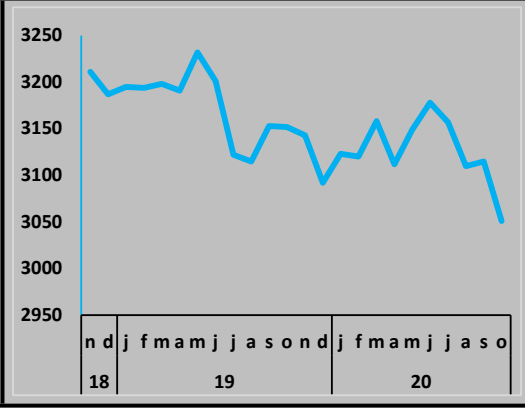
Criminaliteit: overlast

Zorggebruik: cliënten Wmo

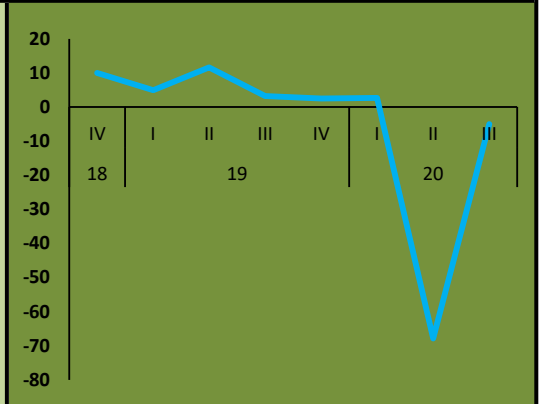

Jeugdzorg: cliënten jeugd

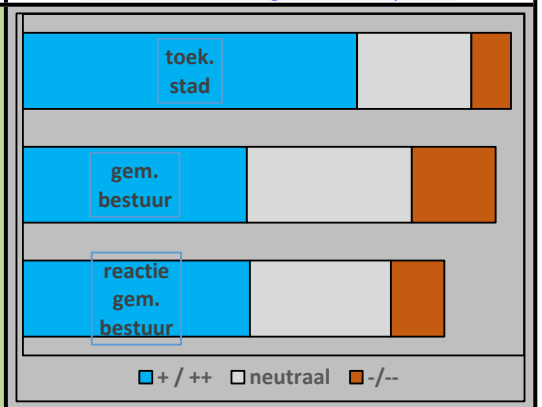

Sentiment

Economisch sentiment ondernemers

Vertrouwen volgens stadspanel

Reden ontevreden reactie stadsbestuur

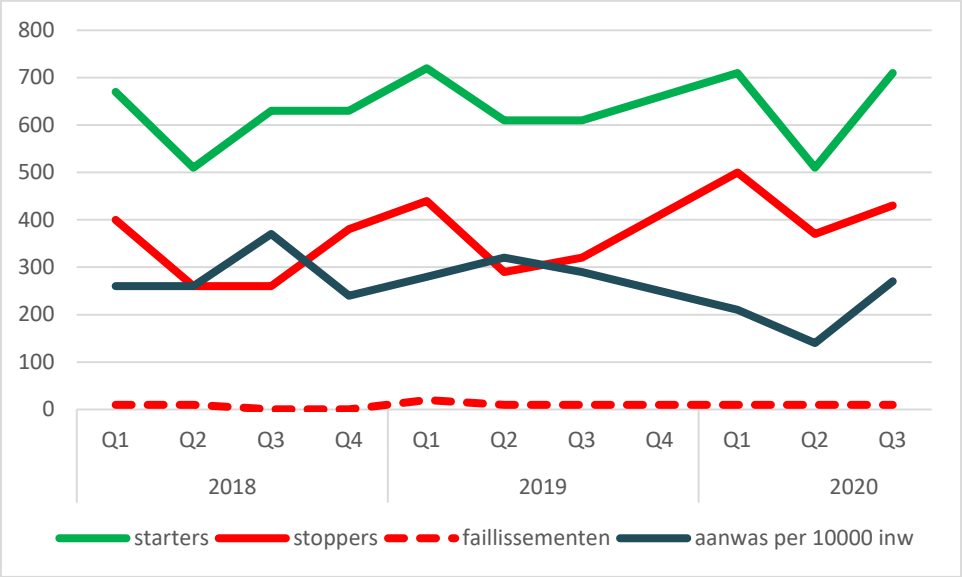

Stadsontwikkeling	Werk en inkomen	Samenleving	Sentiment
Economie: aanwas nieuwe bedrijven	Werkloosheid (WW-uitkeringen)	Criminaliteit: overlast	Economisch sentiment ondernemers
In het 3e kwartaal van 2020 is het aantal **startende** bedrijven - na een dip van -20 % in Q2- weer gestegen . Het aantal **stoppende** bedrijven is 17% hoger dan gemiddeld. De **aanwas** (gestart minus gestopt) lag in Q2 47% lager dan gemiddeld. In Q3 is er weer een kleine groei. **Faillissementen** zijn stabiel-laag. Het is een heel kleine categorie binnen de stoppers (2-5%)	In de eerste maanden van de coronacrisis steeg het aantal WW-uitkeringen in Nijmegen sterk. Sinds juli is er weer sprake van een daling. Dit hoeft niet per se goed nieuws te zijn: uitstroom kan zowel het gevolg zijn van het vinden van een nieuwe baan als van het aflopen van de WW-uitkering, wat voor veel mensen al na 3 maanden het geval is. Zowel de toename als de afname zit vooral in de klasse tot 27 jaar.	Sterke stijging van geregistreerde gevallen van overlast en vernieling sinds start coronacrisis, met in september voor het eerst weer een daling. Ten opzichte van het derde kwartaal 2019 is aantal geregistreerde gevallen van overlast in het derde kwartaal van 2020 32% hoger (stijging jeugdoverlast, overlast zwervers, overlast door verwarde personen, burengerucht en geluidshinder).	Betreft het saldo van het percentage positieve en negatieve verwachtingen over het economisch klimaat voor de eigen onderneming in de komende drie maanden. In het tweede kwartaal is het sentiment in de regio Arnhem-Nijmegen (en Nederland) gekelderd tot een historisch laag niveau. Na de eerste grote schrik, herstelt het vertrouwen zich wel veel scherper dan bij de kredietcrisis van 2008.
Centrum: parkeertransacties	Bijstand	Zorggebruik: Wmo-cliënten	Vertrouwen en stemming
In het tweede kwartaal 40% minder **transacties**. Daarna sterk herstel tot rond het normale niveau in de zomer. Najaar 5-10% onder normaal. **Passanten** in april -66%, daarna herstel tot rond 20% onder normaal. Het **leegstandspercentage** winkels (zie verdieping) vertoont in 2020 t/m begin Q4 geen stijging, maar juist een lichte daling, tot een laag niveau vergeleken met andere steden.	Ook het aantal bijstandsuitkeringen steeg in de eerste maanden van de coronacrisis. Met zo'n 350 tussen maart en juni. Sinds juli neemt het aantal bijstandsuitkeringen weer af, maar is nog niet terug op het niveau van voor de corona-crisis.	Het aantal Wmo-cliënten laat al langere tijd een gestaag stijgende lijn zien. De oorzaken verschillen per subcategorie, maar vergrijzing en extramuralisering spelen ook een rol. Tijdens de eerste coronagolf kwamen er minder aanvragen binnen. Hierdoor hebben de wijkteams kunnen inlopen op de wachtlijsten. Na de zomer wordt een wat afgevlakt groeipad hervat.	Twee derde van het stadspanel heeft vertrouwen in de toekomst van Nijmegen en rond de helft ook in het gemeentebestuur. Beide lopen iets terug sinds het tweede kwartaal. In het derde kwartaal is 45% tevreden/zeer tevreden met de reactie van het stadsbestuur op de coronacrisis, 28% oordeelt neutraal en 11% negatief of zeer negatief.
Stedelijke ontwikkeling: woningbouw	Schuldhulpvraag	Jeugdzorg: cliënten jeugd	Reden ontevreden reactie stadsbestuur
Vergunde **nieuwbouw** (in figuur) loopt wat terug. Het aanbod *bestaande koopwoningen* blijft laag en de prijzen hoog, wel met haperingen in Q2. **Processen** op de woningmarkt (opleveringen, doorstroming sociale huur en naar verzorgingshuizen) gaan trager in corona tijd. Voor het eerst in 20 jaar wsch. **geen bevolkingsgroei** dit jaar (zie verdieping en *nowcasting*)	Het aantal aanmeldingen bij bureau SHV schommelt. Na een dip in het aantal in mei en juni zit het aantal aanmeldingen in juli weer op een gemiddeld niveau. Het is echter nog (te) vroeg om te kunnen constateren of de corona-crisis tot meer huishoudens met schulden leidt. Voor financiële problemen aanleiding zijn tot een aanvraag schuldhulpverlening gaat er over het algemeen een flinke tijd voorbij.	Bij cliënten jeugd is er in de zomer van 2019 een daling naar een lager niveau. Na de zomer van 2020 zien we een herhaling van die daling. Dit soort seizoenseffecten zijn normaal. Het algemene beeld is stabiel. Een duidelijke relatie met de corona-uitbraak en de genomen maatregelen daartegen, is vooralsnog niet te leggen.	11% van het stadspanel geeft aan ontevreden of zeer ontevreden te zijn met de reactie van het stadsbestuur op de coronacrisis. Binnen die groep komen heel diverse antwoorden naar voren. Grotere groepen die zichtbaar zijn: 10% geeft aan dat het strenger moet qua beleid, regels en naleving en 12% dat de handhaving beter moet.

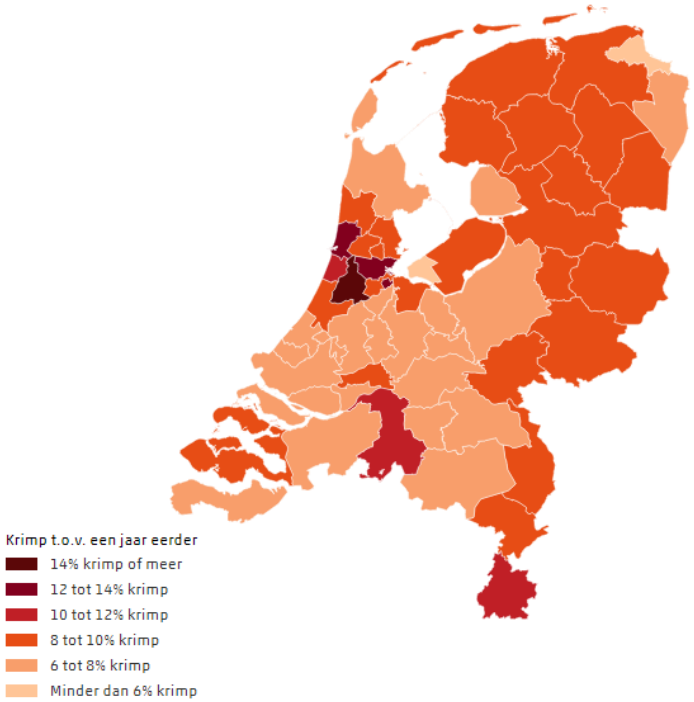
Verdieping en nowcasting: Stadsontwikkeling

economie

Bedrijvendynamiek KvK

Regionale economische ontwikkeling

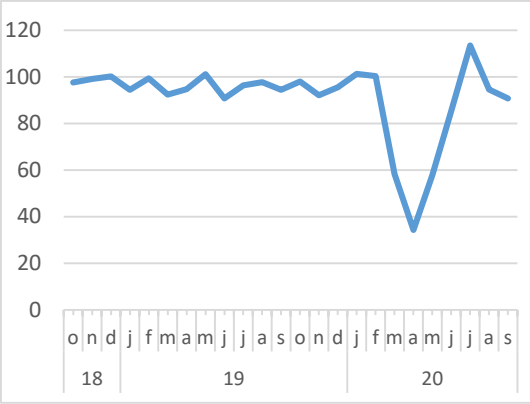
Raming economische krimp 2e kwartaal 2020 t.o.v. een jaar eerder (CBS, 19 augustus 2020).

De regio Arnhem Nijmegen loopt) qua economische krimp in het tweede kwartaal in de pas met het landelijk gemiddelde van -8 tot -10%. Behoort dus niet tot de zwaarst getroffen gebieden, maar ook niet tot de minst geraakte regio's.

Terug naar dashboard

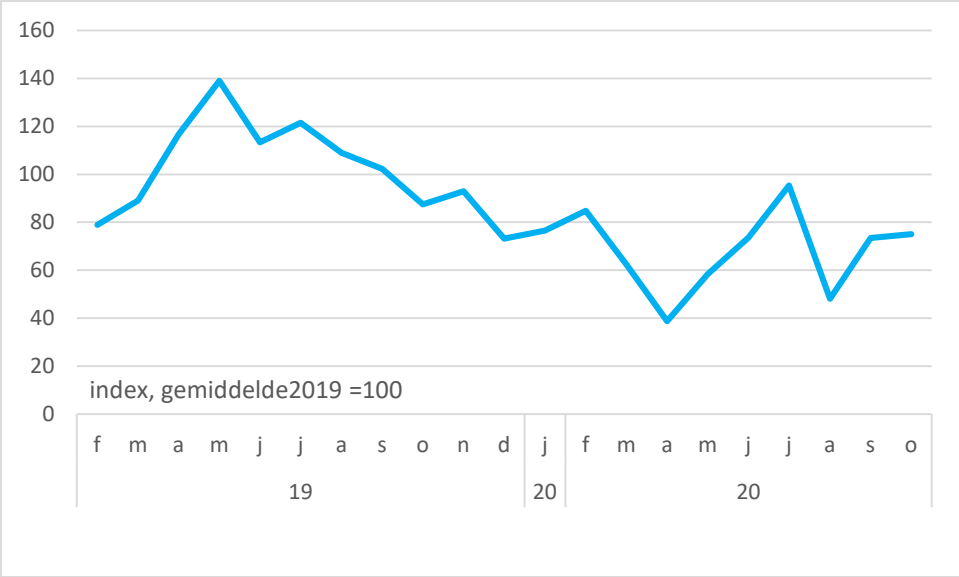
Stadscentrum

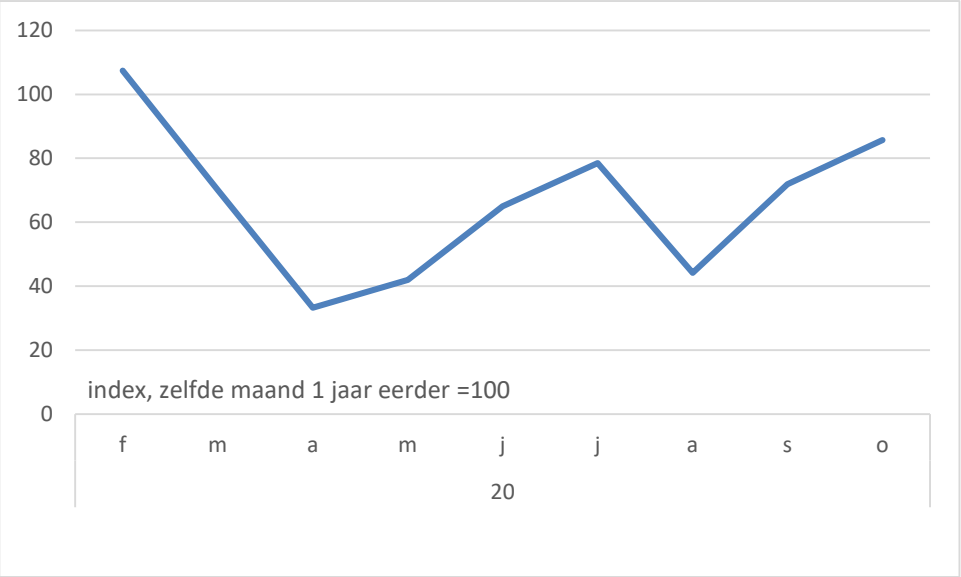
Parkeertransacties centrumbezoek, per maand, indexcijfer waarbij dezelfde periode het jaar ervoor 100 is.

Zeer scherpe terugval in de eerste lockdown-periode tot zelfs min 65% in april. Fors herstel in mei tot juli. In juli zelfs iets bovennormaal, ondanks vervallen Vierdaagse(feesten). Wellicht meer ruimte voor kortparkeerders en dus meer transacties? Na juli weer terug naar 5-10% onder normaal.

Passanten stationsgebied en enkele centrumstraten, index, gemiddelde 2019=100

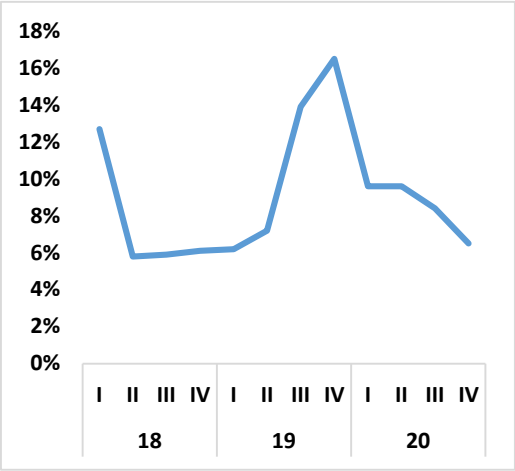

In april duikt het aantal passanten 60% onder het jaargemiddelde van 2019. In mei tot juli volgt een herstel.
Vergelijken we de maanden in 2020 met dezelfde maanden in 2019, dan is de scherpte van de terugval nog zichtbaarder. April 2020 telt maar één derde van het aantal

passanten van april 2019. Het herstelt wel nadien, maar gemiddeld genomen blijft het rond 20% rustiger op straat. Er kunnen wel verschillen optreden door koopdageffecten (4 of 5 zaterdagen in een maand) en februari had in 2020 een dag meer.

Percentage zuivere detailhandelsleegstand, winkelgebied Centrum Nijmegen

Bron: Locatus BV.

Het leegstandspercentage vertoont in 2020 geen stijging. In het vierde kwartaal worden de uitkomsten van het jaarlijkse complete veldwerk zichtbaar. Tussenliggend zijn de wijzigingen beperkt tot de uitkomsten van deskresearch. We zien in het vierde kwartaal een verdere lichte daling van de leegstand in het winkelgebied Centrum Nijmegen tot 6,5%. Dat is laag in vergelijking met 11,8% gemiddeld van de centra van de benchmarksteden (Groningen, Enschede, Arnhem, Nijmegen, Leiden, Tilburg, Eindhoven en Maastricht).

Terug naar dashboard

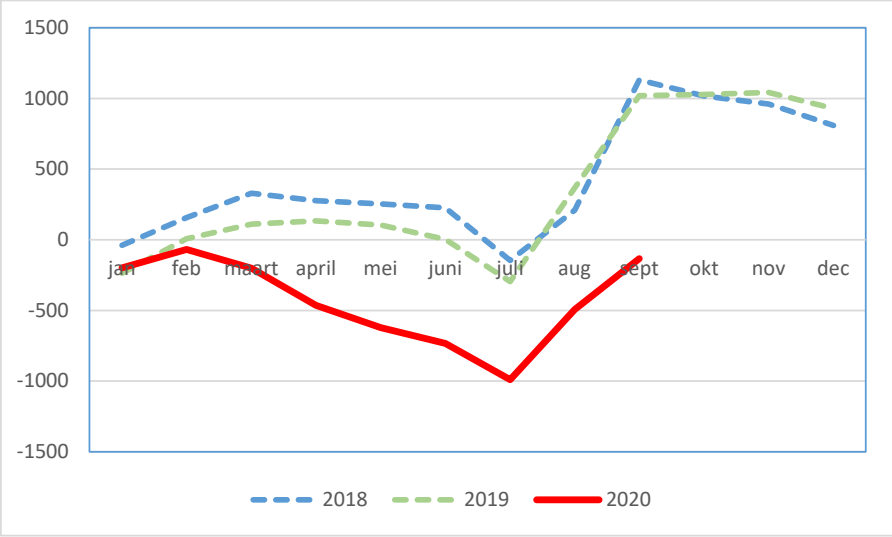
Stedelijke ontwikkeling

Ontwikkeling inwoneraantal: *2020 het eerste jaar in deze eeuw met een daling?*

Na 20 jaar van onafgebroken toename van het aantal inwoners lijkt 2020 het eerste jaar te worden waarin de stad het jaar met minder inwoners afsluit dan het begon: op 1 november woonden er in de stad 177.600 mensen, enkele tientallen minder dan op 1 januari.

In onderstaande figuur is te zien hoe het inwoneraantal gedurende het jaar groeit in vergelijking tot het cijfer van 1 januari. Het “normale” verloop wordt sterk bepaald door het ritme van het academisch jaar. In het eerste half jaar verandert er weinig Er is een klein groeipiekje in februari/maart (wanneer er instroom is van studenten van buiten die hier een half schooljaar onderwijs gaan volgen). In juli, met het wegtrekken van tijdelijke (buitenlandse) of afgestudeerde studenten is de bevolking bijna altijd kleiner dan op 1 jan. De grote toeloop van studenten in augustus en september zorgt ervoor dat de bevolking uiteindelijk in een heel jaar met zo’n 1000 mensen toeneemt.

In 2020 was het verloop anders. Gelijk in maart begon het inwoneraantal te zakken, tot er in juli 1000 mensen minder in Nijmegen woonden dan op 1 januari. De instroom van studenten in augustus en september doet zich ook dit jaar voor, maar is minder sterk dan in de voorgaande jaren.

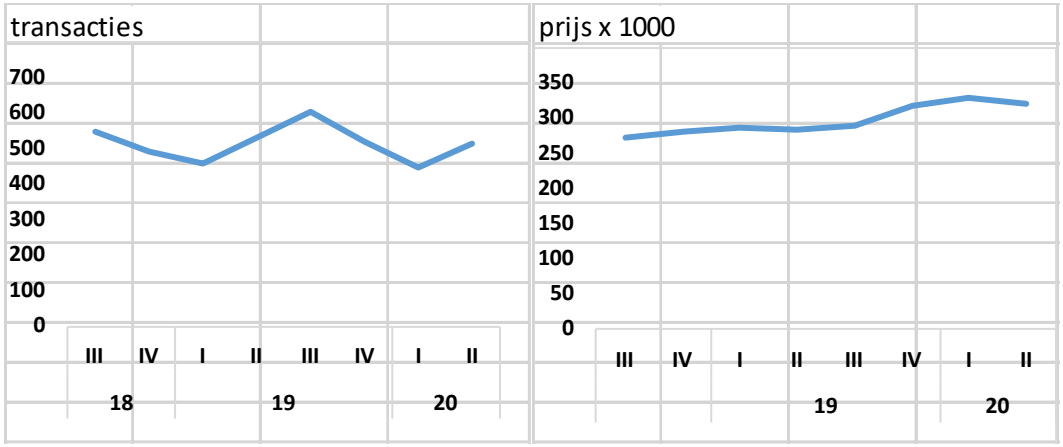

Figuur 1 Ontwikkeling inwoneraantal in vergelijking tot 1 jan, bron: CBS

Ook de andere kennissteden groeiden in de eerste 9 maanden van 2020 veel minder dan in voorgaande jaren.
Hoewel het patroon in de kennissteden dus vergelijkbaar is, is het de vraag of de Nijmeegse bevolkingsontwikkeling volledig op conto van de corona-crisis, en het wegtrekken/minder komen van (buitenlandse) studenten geschoven kan worden.
Als je dieper in de cijfers duikt zie je dat ook in de leeftijdsklasse rond 30 jaar er in 2020 een in vergelijking tot vorig jaren groot inwonerverlies is. Het is altijd al zo dat in deze leeftijdsgroep meer mensen de stad verlaten dan zich er vestigen, maar dat effect is in de eerste 9 maanden van 2020 extra groot geweest. Mogelijk vanwege de in de eerste drie kwartalen van 2020 relatief lage opleveringscijfers van nieuwbouwwoningen.

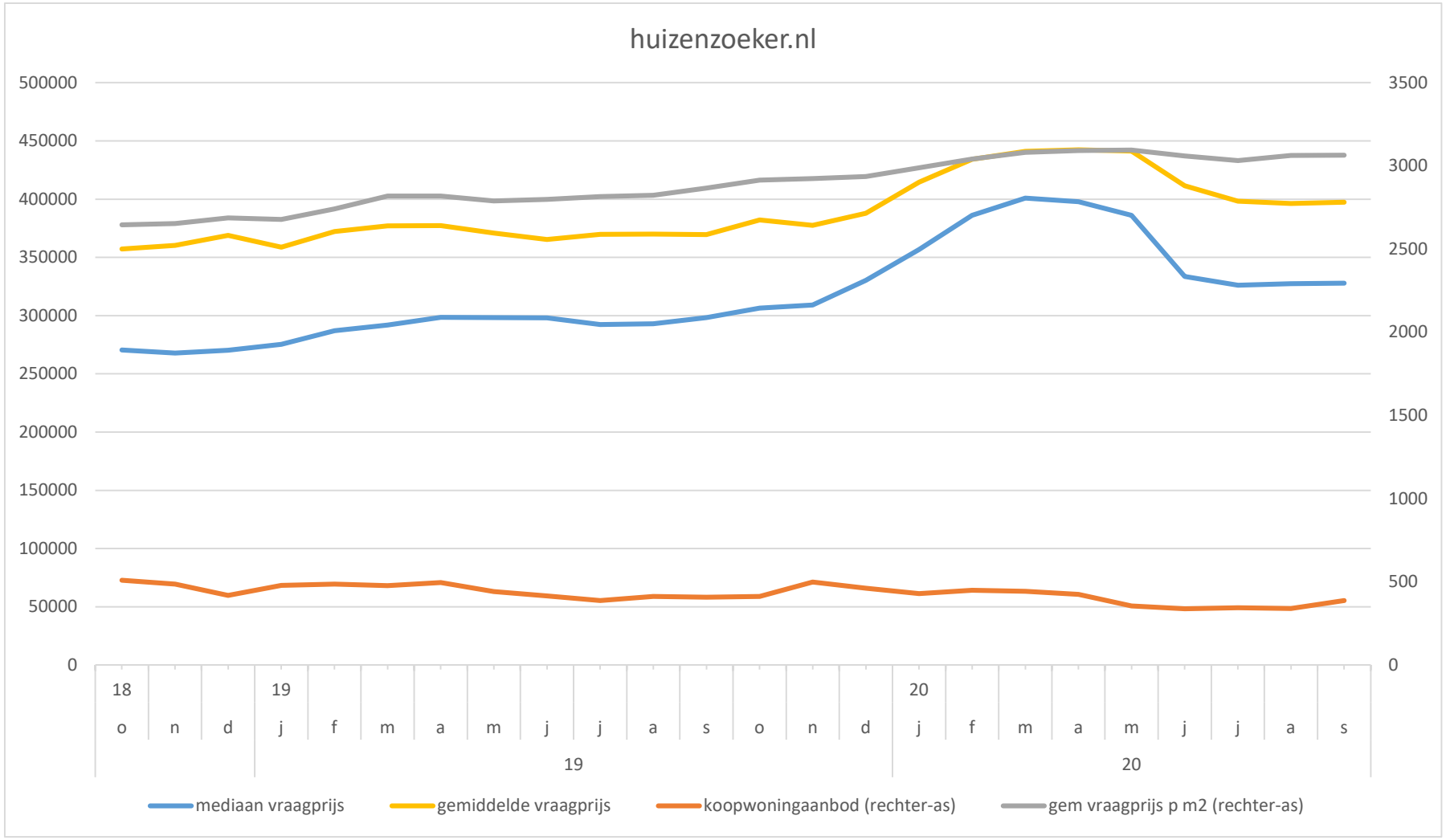
Woningmarkt

Woningmarkt, bestaande particuliere koopwoningen (woningmarktcijfers.nl.; basis is kadaster)

Bij een blijvend laag aanbod, zien we nog geen wezenlijke wijzigingen in aantal transacties en de prijsontwikkeling. De markt blijft krap en duur.
In het tweede kwartaal wel iets meer transacties tegen een fractie lagere gemiddelde verkoopprijs.

Vraagprijzen woningen op huizenzoeker.nl (indicatieve gegevens op basis van een beperkt aantal huizensites) dalen aanvankelijk in april-juli 2020. Maar deze daling zet niet door. Van de andere kant is de forse groei in de vraagprijzen (vooral opvallend in het halfjaar vóór de coronacrisis) er wel uit.

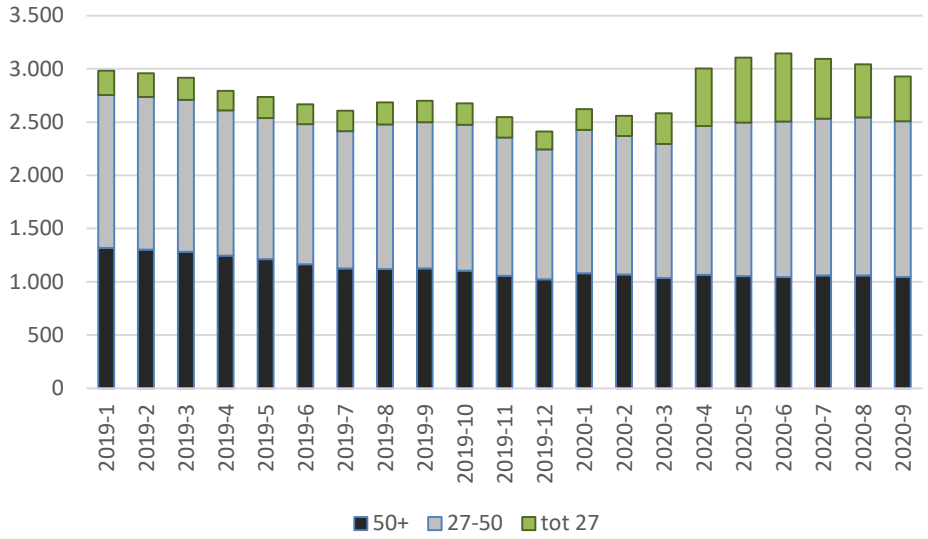

Terug naar dashboard

Verdieping en nowcasting: Werk en inkomen

Werkloosheid

WW-uitkeringen naar leeftijd

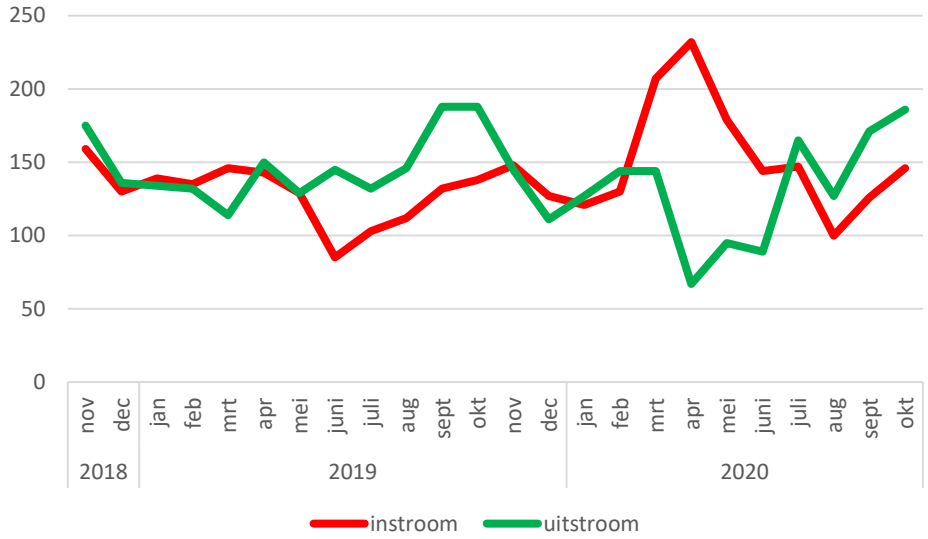

Zowel de stijging als de daling van het aantal WW-uitkeringen in Nijmegen in de loop van de coronacrisis komt bijna uitsluitend voor rekening van de groep tot 27 jaar oud. Daar is het aantal uitkeringen in het tweede kwartaal van 2020 ongeveer verdrievoudigd. In absolute cijfers gaat het om een stijging van ongeveer 200 naar meer dan 600 jongeren met een WW-uitkering in juni. Eind september was dit cijfer weer gedaald tot ongeveer 400.
Een daling kan zowel het gevolg zijn van uitstroom naar werk als van het einde van de WW-periode (voor jongeren vaak 3 maanden). In Nederland als geheel is een vergelijkbare ontwikkeling te zien.

Terug naar dashboard

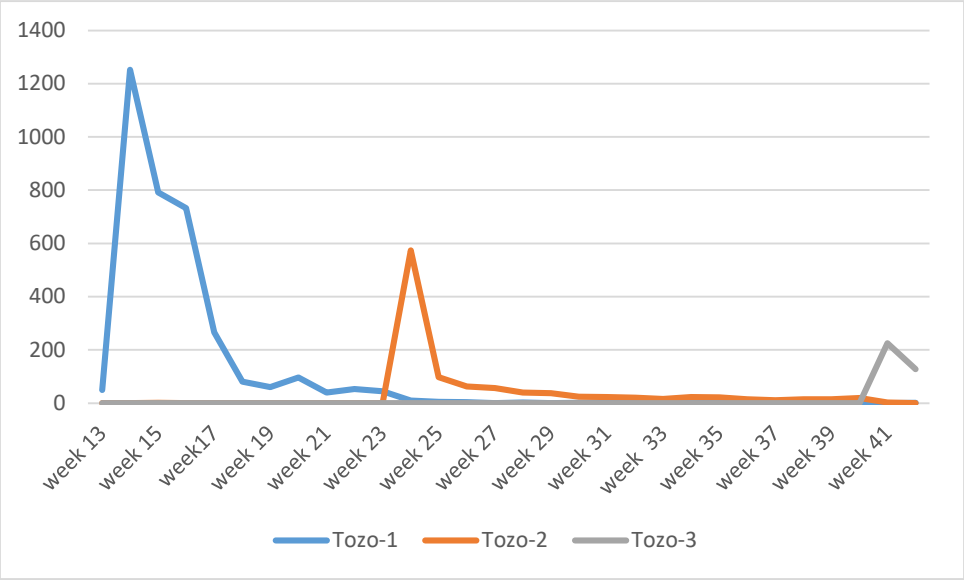
Bijstand en inkomensondersteuning

Instroom bijstand

In de eerste maanden van de coronacrisis (april-juni) is zowel een verhoogde instroom in de bijstand als een verlaagde uitstroom uit de bijstand te zien. Daarna zakt de instroom weer naar een min of meer “normaal” niveau. De uitstroom stijgt ook weer, naar het voor augustus/september/oktober altijd wat hogere niveau (o.a. samenhangend met uitstroom van mensen/jongeren die een opleiding beginnen)

Tozo toegekende aanvragen

Voor de TOZO-1 regelingen, de overbruggingsregeling voor zelfstandigen, zijn ongeveer 3500 toekenningen gedaan, vooral in de tweede helft van maart en de eerste helft van april. Op een totaal van ongeveer 8400 ZZP-ers (met het ondernemerschap als hoofdbaan) betekent dat dat ongeveer 40% van hen een beroep op deze regeling heeft gedaan. Overigens geldt voor enige honderden toegekende aanvragen tot het uiteindelijk toch niet tot gebruik van de TOZO-regeling is gekomen, bv omdat toch niet aan de voorwaarden voldaan werd of omdat de aanvrager ervan af zag.
Voor de opvolgers TOZO-2 en Tozo-3 zijn inmiddels ruim 1000 en ongeveer 350 toekenningen gedaan. Deze regelingen worden bijna altijd gebruikt als vervolg op een TOZO-1 uitkering. Bij de 2500 ZZP-ers voor wie de TOZO-1 regeling niet verlengd is kan dat verschillende redenen hebben. Of de uitkering is niet meer nodig omdat er voldoende inkomsten/verdiensten zijn (eventueel door de toegevoegde partnerinkomenstoets bij de vervolgregeling). Of de uitkering is niet zinvol omdat er onvoldoende perspectief is op herstel van de omzet in de toekomst.

De NOW-regeling (gedeeltelijke betaling loonkosten van werknemers bij bedrijven en veel omzetverlies) kende in Nijmegen in de eerste tranche van de regeling 1126 toekenningen. In de tweede tranche 554. Totaal dus 1680 toekenningen in Nijmegen. Dat is per 1000 banen iets minder dan gemiddeld in de kennissteden en per 1000 vestigingen duidelijk minder (zie tabel hieronder).

NOW toekenningen in Nijmegen en vergelijkingssteden

NOW-1+2	toekenningen	per 1000 banen	per 1000 vestigingen
Arnhem	1663	15,5	102,3
Eindhoven	3041	18,4	132,4
Enschede	1636	18,4	128,2
Groningen	2393	15,2	111,6
Leiden	1154	15,8	99,7
Maastricht	1571	20,9	142,4
Nijmegen	1680	16,2	102,6
Tilburg	2117	17,6	109,6
kennissteden totaal	15255	17,1	115,8
Bron: UWV			

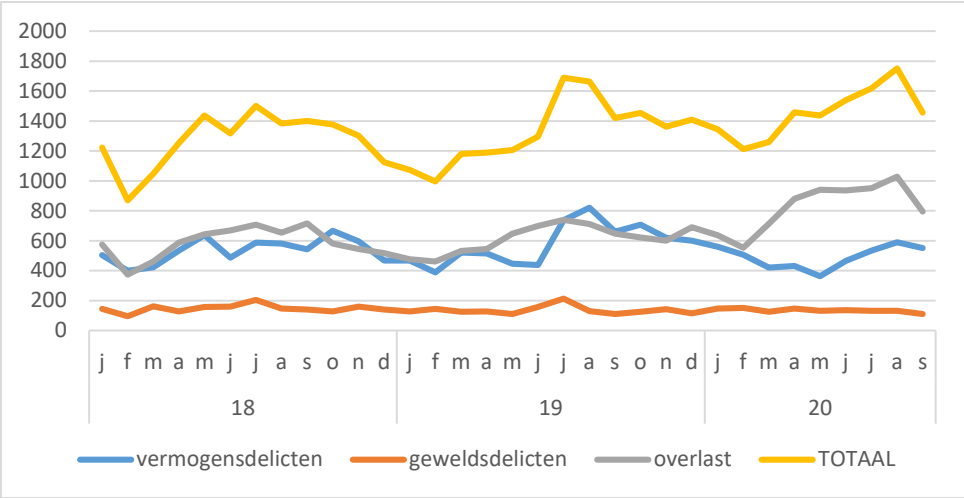
Bij de getroffen sectoren binnen de (inmiddels gesloten) TOGS-regeling[1], viel op dat 39% van de vestigingen en 24% van de banen in Nijmegen in principe binnen de "getroffen sectoren" vielen. In het stadsdeel Nijmegen-Centrum viel maar liefst 45% van de banen binnen de getroffen sectoren.

Terug naar dashboard

[1] sectoren die het meest zijn geraakt door de overheidsmaatregelen rond het coronavirus (COVID-19). Lijdt een onderneming schade door de noodgedwongen sluiting, de inperking van bijeenkomsten en/of het negatieve reisadvies buitenland? Dan kon men via de Beleidsregel tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (TOGS) een eenmalige tegemoetkoming van € 4.000 ontvangen.

Verdieping en nowcasting: Samenleving

Geregistreerde criminaliteit en overlast

Vermogensdelicten

- Laag aantal geregistreerde vermogensdelicten in maart, april en mei 2020, en daarna een stijging tot september.
- Ten opzichte van het derde kwartaal 2019 is aantal geregistreerde vermogensdelicten in het derde kwartaal van 2020 24% lager (minder woninginbraak, zakkenrollerij, auto-inbraak, autodiefstal).

Geweldsdelicten

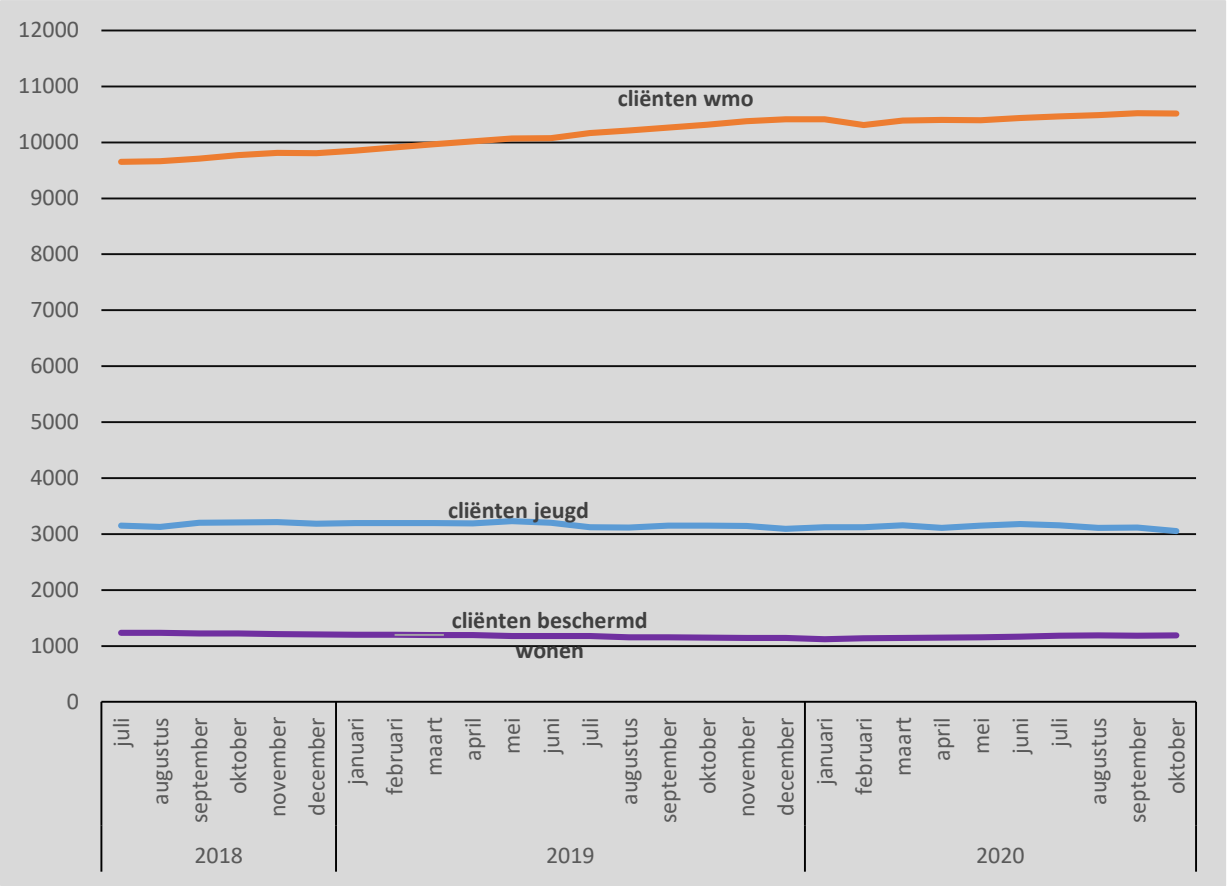
- Vanaf april een licht dalende lijn voor geregistreerde geweldsdelicten in totaliteit.
- Ten opzichte van het derde kwartaal 2019 is het aantal geregistreerde geweldsdelicten in het derde kwartaal van 2020 18% lager (minder straatroven en mishandelingen, meer bedreigingen en zedendelicten).
-

Overlast

- Sterke stijging van geregistreerde gevallen van overlast en vernieling sinds start coronacrisis, met in september voor het eerst weer een daling.
- Ten opzichte van het derde kwartaal 2019 is aantal geregistreerde gevallen van overlast in het derde kwartaal van 2020 32% hoger (stijging jeugdoverlast, overlast zwervers, overlast door verwarde/overspannen personen, burengerucht en geluidshinder).

Terug naar dashboard

Zorggebruik

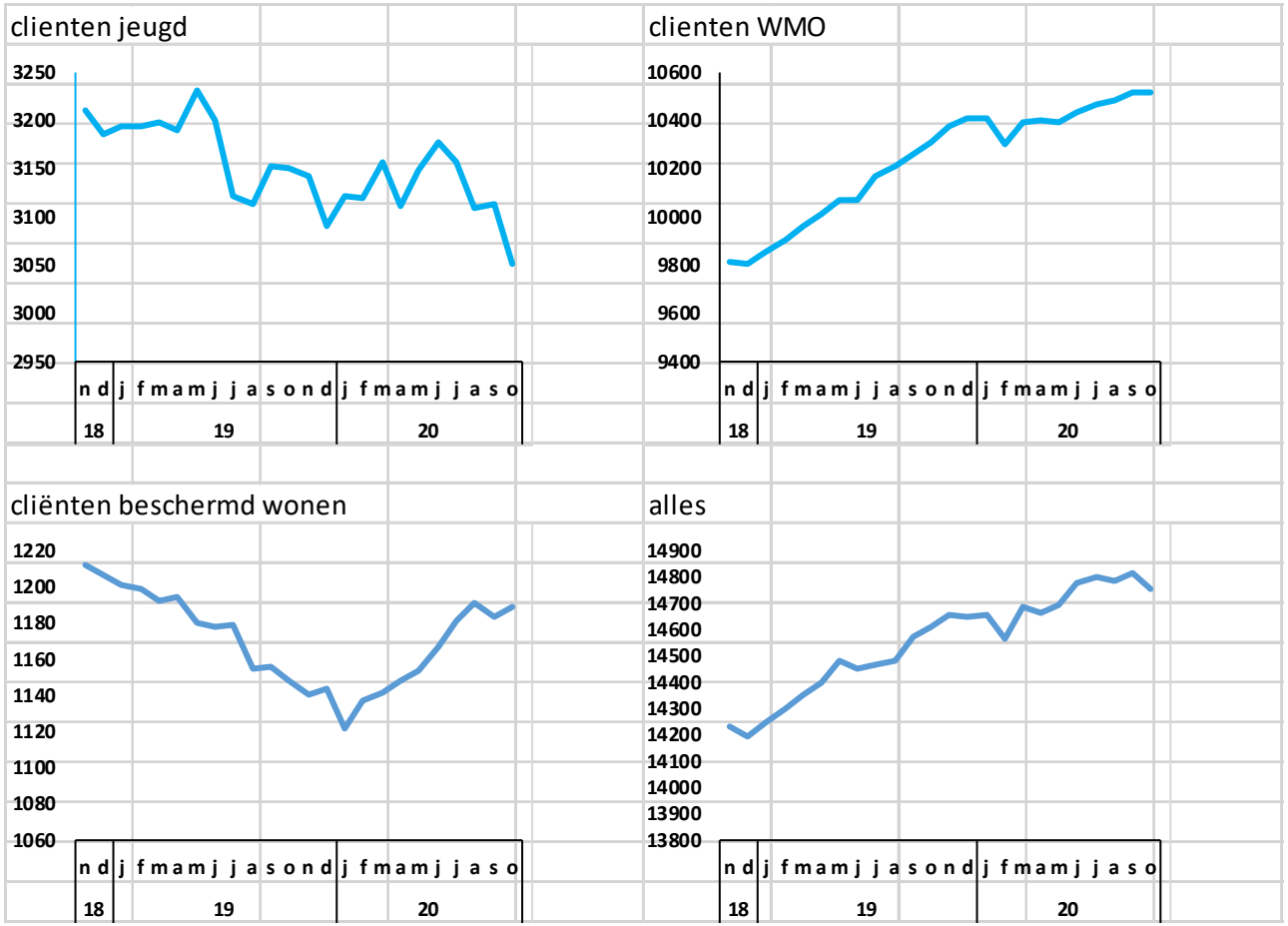

Het zorggebruik laat op het eerste gezicht geen opmerkelijke wijzigingen zien die samenvallen met de corona-uitbraak en de maatregelen die daartegen genomen zijn. De grote groep Wmo-cliënten[2] groeit trendmatig door, deels als gevolg van de demografische groei van de groep ouderen in Nijmegen (ouderen doen m.n. beroep op hulp bij het huishouden, hulpmiddelen en woonaanpassingen) en extramuralisering. De groep gezinnen/cliënten met jeugdhulp en beschermd wonen vertonen een stabiel beeld.

Geven we elke zorgcategorie een eigen y-as mee, dan ontstaat meer tekening. Bij cliënten jeugd is er in de zomer van 2019 een daling naar een lager niveau. Na de zomer van 2020 zien we een herhaling van die daling. Dit soort seizoenseffecten zijn normaal. Het algemene beeld is stabiel. Een duidelijke relatie met de corona-uitbraak en de genomen maatregelen daartegen, is vooralsnog niet te leggen.
Bij de Wmo-cliënten is er –na een administratieve dip in februari- een hapering in de groei in april en mei 2020 tijdens de eerste “intelligente lockdown”-periode. In deze periode kwamen er minder aanvragen binnen, enigszins vergelijkbaar met het zorgmijden dat huisartsen rapporteerden in die tijd. Mede hierdoor hebben de wijkteams

[2] hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, woonaanpassingen, ambulante begeleiding, dagbesteding

kunnen inlopen op de wachtlijsten en zijn er nu kortere wachttijden. Na de zomer wordt een wat afgevlakt groeipad hervat.
Bij de cliënten beschermd wonen zie we wel een kentering van krimp naar groei vanaf februari 2020, maar dat gaat wel om zeer kleine aantallen.

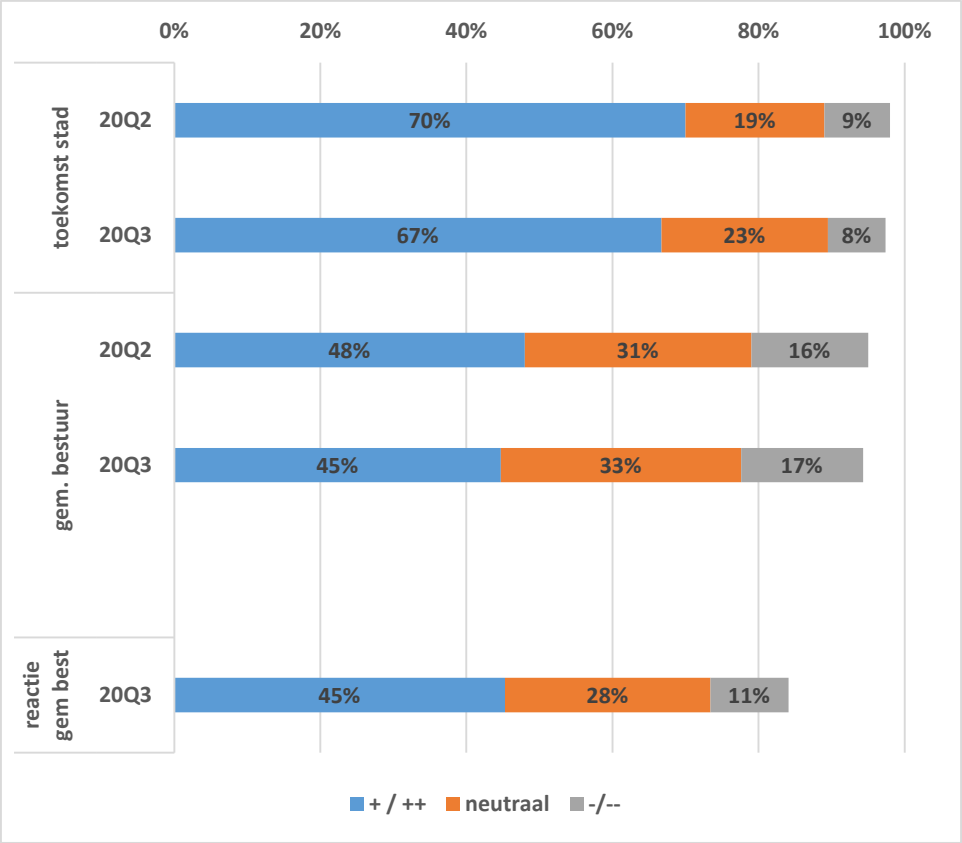
Alles bij elkaar genomen, lijkt er weinig acute/directe invloed van de coronacrisis op het zorggebruik waar de gemeente verantwoordelijk voor is.
Zie eventueel ook de *Voortgangsrapportage Interventieplan* voor meer duiding.

Terug naar dashboard

Verdieping en nowcasting: Sentiment

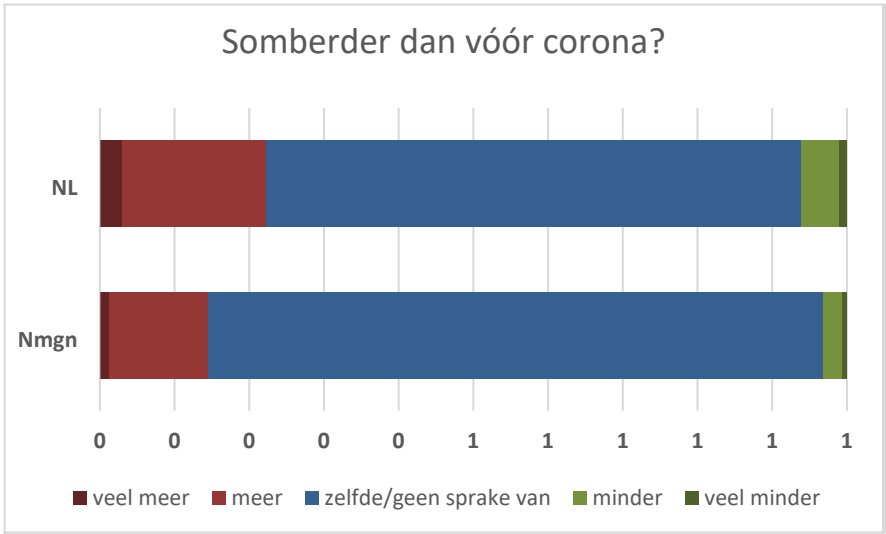
Vertrouwen en stemming

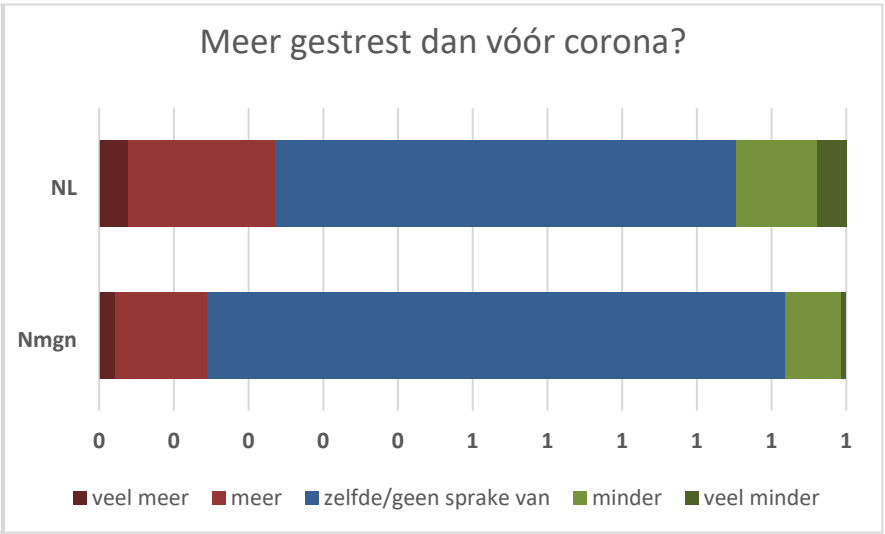
Meningspeiling vertrouwen in toekomst stad en het gemeentebestuur binnen het digitale stadspanel, juli en oktober2020

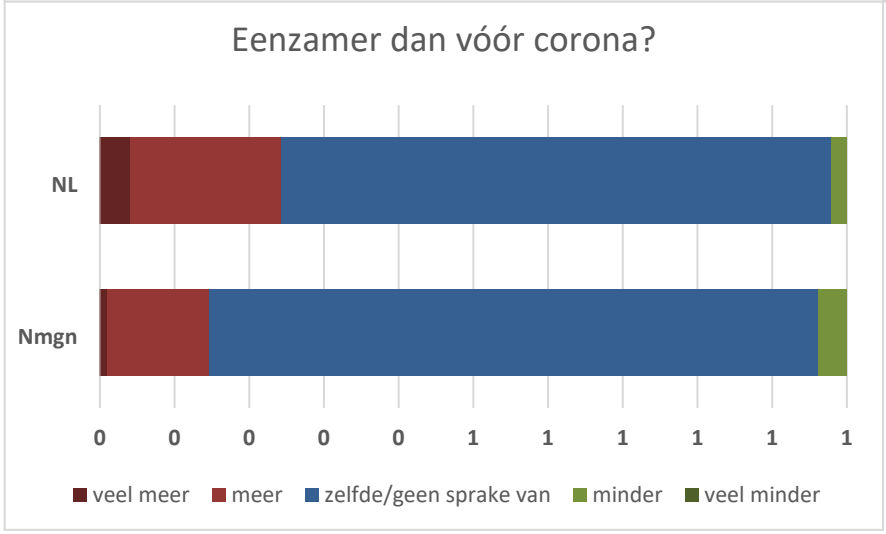

Twee derde van de stadspanelleden hebben vertrouwen in de toekomst van Nijmegen en rond de helft ook in het gemeentebestuur.
In het derde kwartaal is 45% tevreden of zeer tevreden met de reactie van het stadsbestuur op de coronacrisis, 28% is geeft een neutraal oordeel en nog eens 15% kan geen oordeel geven. 11% geeft aan ontevreden of zeer ontevreden te zijn met de reactie van het stadsbestuur. Binnen die groep komen heel diverse antwoorden naar voren. Grotere groepen die zichtbaar zijn: 10% geeft aan dat het strenger moet qua beleid, regels en naleving en 12% dat de handhaving beter moet.

Somberheid, stress en eenzaamheid vergeleken met de periode vóór de corona-uitbraak, Nijmegen en Nederland vergeleken; Bron: GGD/RIVM, juni 2020

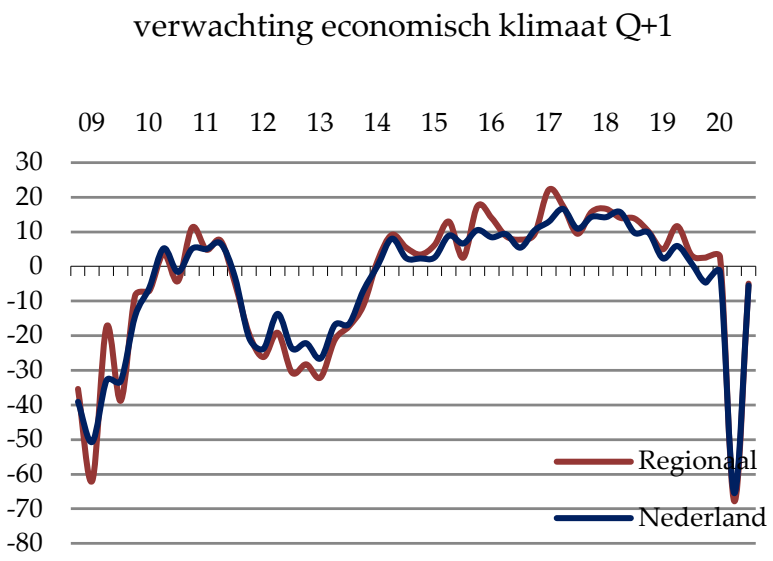

Terug naar dashboard

Economisch sentiment ondernemers

Verwachting ondernemers t.a.v. het economisch klimaat in de komende drie maanden, regionaal en nationaal;
saldo van de positieve en negatieve antwoorden, 2008-2020 (Bron KvK, CBS)

De vertrouwensbreuk in het tweede kwartaal van 2020 is groter dan bij de kredietcrisis van 2008. Na de eerste grote schrik, herstelt het vertrouwen zich in het derde kwartaal wel veel scherper dan bij de kredietcrisis.

Terug naar dashboard

Stadsproblemen

Zie *wordcloud*.

11% van het stadspanel geeft aan ontevreden of zeer ontevreden te zijn met de reactie van het stadsbestuur op de coronacrisis. Binnen die groep komen heel diverse antwoorden naar voren.

Grotere groepen die zichtbaar zijn: 10% geeft aan dat het strenger moet qua beleid, regels en naleving en 12% dat de handhaving beter moet.

Terug naar dashboard